Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV. *V srédo 29. Malitravna 1846.* List 17.

Bor z drakonam. *)

Kaj se vali, kaj ljudstvo vrè
Hrumé po dolzih stegnah tje?
Alj je požár v ozidju Roda?
Vse skup letí pohlepno zgoda.

Na konju zrêm visociga
V derhalu konjka viteza,
Za njim privlečejo, o čudo!
Zverí neznane strašno grudo,

Podobe zdi se divji zmaj,
Z gortancam grozniga stežaja.
Stermé pogleda ljudstvo zdaj
Na viteza, in zdaj na zmaja.

---

*) *Bor z drakonam — Der Kampf mit dem Drachen* von *Friedrich Schiller.* Junak pričijoče pesmi je bil križar in vitez sv. Jovana Kersnika. Preden od njega kaj več govorimo, moramo v razum in razjasnenje tedajnih okoljšin nekoliko o njegovim redu povedati. Bravci, kterim sledeče opombe niso potrebne bile, nej nezamerijo, de smo jim zgubo dragiga časa naklonili in prijazno poterpljenje skušavali.

Križarski red, *Svetivanored,* red svetiga *Janeza Kersnika,* ali *špitalnih vitezov, Malteških križarjev* red i. t. d. je v letu 1048 po Kristusovim rojstvu v *Jeruzalemu* osnovan bil. Takrat so pobožni kupci iz *Amalfe* v Neapolitanski zemlji ondi lepo cerkev, mniški samostan in prostoren špital ali bolehnico sozidali, svetimu *Janezu Kersniku* posvetili, in udam osnovaniga samostana namembo v postrežbo bolnikov, v previdenje ubožnih, in splohno v podpiranje *Jeruzalemskih* romarjev dali. Sto let poznej je tedajni velki mojster — takó so se poglavarji tega reda imenovali — *Raimond du Puy,* rečeni namembi še vojskovanje proti krivoverstvu perložil, in takó pobožno mniško bratovšino v red vitežki premenil. *Pokoršina, čistost, revnost* in *bramba keršanske vere* so udam bile glavne dolžnosti. Takrat se je vidilo, de so slavne osobe visoke grofovske in knežke rodovine danes armadi pobožnih, serčnih, velikodušnih vojšakov krepko v blesku vojvodske oblasti zapovedavale, in jutro v bolehníci umerjočimu beraču noč in dan po hlapčevo marljivo služile. Vitezi tega reda so ob času mira dolge *černe plajše z belimi, osmerovoglastimi križi na persih leve strani* nosili, in v sredi večiga drugi *manjši križ* iz čistiga zlatá imeli. Ob času vojske so jih *rudeči pasi* in *zlati križi* kinčili. Ta križ je bil velika čast za viteza rečeniga reda, in obsojenje, de je kdo izmed njih tega nevreden postal, je bila nar veči, nar hujši pokora ali kazen. Sčasama je red grozno obogatel, je svoje velike vojaške trume, silne vojne barke, lastne dežele imel; krivovercam, posebno Saracenam in Turkam veliko opraviti dal, po junaštvu in edinosti pa sto in sto let hrabro v bitvah zmagoval. Leta 1309 se je na *Rodski otok* (Rhodos) blizo *Azijanskiga brega* preselil in tam 200 let junaško gospodaril. Iz *te dobe* je prigodba naše pesmi.

Pripetila se je v letih 1323 do 1346, kér je *Helion de Villeneuve* velki mojster Svetivanoreda bil. Junaku naše pesmi se je reklo *Dieudonné de Gozon.* Bil je rojen *Francoz* iz provencalske zemlje. Več imenitnih pisavcov je njegovo življenje, in posebno prečudno prigodbo z *drakonam* (lintvarnam) popisalo; med temi po našim znanji *Bosio* v svojim delu „Istoria della sacra Religione e illustrissima Militia di San Giovanni", potem *Vertot d' Auboeuf* v svoji dogodivšini „Histoire des chevaliers hospitaliers de S. Jean de Jerusalem etc. Tom. II." Zadnje delo je v nemški jezik *Niethammer* (Jena 1792) prestavil, k njemu po slavnim pevcu *Šilerji* krasen predgovor spisati dal, in ravno iz tega dela je predmet pričijoče pesmi vzet. Po tacih pričah je prigodba brez dvombe resnična. *Thevenot,* francozki potovavnik in pisatelj terdi v svojim potopisu, de je drakonovo glavo, ktera je na vratih samostana v *Rodu* pribita bila, še svoje dobe sam z lastnimi očmí vidil. Veliko veći od konjske glave, in pepelnate barve je neki bila, ter strašno, do ušés preklano žrélo, velike goste zobé, dolge ušesa, in okrogle očí je imela.

Naš junak, *Dieudonné de Gazon,* je po ubitji drakona in po prizanesbi svojiga vladarja še dolgo živel, bogate konturije gospodaril, velkimu mojstru prijatel in sploh namestnik bil, ter po njegovi smerti clo vladarstvo reda nastopil. Spomina vredno je, de si je v zboru volitve sam volivno besedo dal, rekoč: „*Se izvolim velkiga mojstra, kér ne poznam junaka, de bi take nevarne dobe bolje od mene redu zapovedavati zamogel*". — Po smerti so mu na grobni kamen zasekati dali z latinskim napisam: *Draconis extinctor* — to je: *drakona pokončavec.*

Glavna namemba naše pesmi pa ni popisavanje drakonove smerti, ali poslavljenje našiga, sicer velike častí vredniga, viteza; ampak je le *očitna zmaga keršanske pokornosti nad silo sirove kreposti in nad samovoljnostjo človeškiga serca,* ktera je hujši od popisaniga drakona, kér samovoljnosti nepokoren duh

..... živo v dušo piči,
Prepir zbudí, pogin prisiči,
Ter svetu v sleme, uma gluh,
Požara baklo derzno vtakne.

In tisučerno glas doní:
To je *drakon!* poglejte vsi,
Ko nam je čede z varhi davil;
Ta vitez mu je rabo vstavil!
Veliko druzih je pred njim
Se v bor podalo z besam tim,
Nobeniga nazaj ni bilo;
Junaku takim gré plačilo!
In k samostanu truma spè,
Kér Svetivanoreda ude,
Špitalne sluge, mojster je
V sodiše združil brez omude.

In mojstru žlabtnimu junak
Ponižno se približa jak;
Za njim pritisne ljud kričáje
Shodiša krog napolnováje.
In un začnè in rêče prost:
„Sim spolnil vitežko dolžnost!
Dežele strah in kvar, pozôja,
Je vbila hrabra desna moja.
Slobodna pot je zanaprej,
Pastir na pašo žêni čede,
Po skalostezi romar zdej
K svetišu brez bojezni grede“.

Alj ojstro ga pogleda knez
Rekoč: „„Ti si junak zares;
Pogum je konjku čast in slava,
In duhu tim si priča prava;
Pa pervi dolg, povej, kaj je
Vojšaku vere Kristove,
Ki križa znak na persi vzame?““
Vse krog o tem bledeti jame.
Dostojno un v odgovor da,
Oblije barva ga sramljiva:
„Pokoršina dolžnost je ta,
Po kteri križa vreden biva“.

„„In to — pristavi mojster — ti
Do žive kite ranil si;
V prepir zabranjen po postavi
Si se podal po lastni glavi““. —
„Gospod, nej vse ti prej povem,
Un reče, — sodi me potem,
Kér pîčno spolniti povelje
Sim mislil in naroda želje.
Jez brez premislika v pomor
S pošastjo divjo nisim planil;
Umetno prigotovljen bor
Je v bitvi zmago mi nakanil.

„Vojšakov reda tega pet,
Pobožnosti in vere cvet,
Je že poguma žertva bilo,
Tedaj zabranil si borilo.
Alj meni grudita život
Nevolje ost, in svaj pohot,
Clo v sanjah polnočí pokojne
Opazim se v sopehu vojne;
In kér o zori juterní
Nadloge nove razodenem,
Me britka žalost obletí,
In bor z drakonam urno sklenem“.

(Dalje sledí.)

Kmetovavci na noge!

Dva huda sovražnika letas vašimu drevju žugata. Ako ne boste s svojo družino vred pridni, vam bo sadja za jed in za prodajo manjkalo. Ta dva sovražnika sta: gosence in kebri — obojih je, kakor se kaže, letas grozno veliko.

Gosenčne zalege ni môgla letašnja mehka zima clo nič zatreti: vaša pridnost mora tedej to storiti, kar nista storila zimski mraz in mokrota. Po nekterih drevesih je toliko gosenc viditi, de je vse černo.

Nikar se ne obotavljajte; nikar ne poprašujte po druzih pomočkih: samó vaša pridna roka vam zamore pomagati. Na vas je zdej vse ležeče. Gorjé pa tistimu, ki ima zanikerniga soseda, ki enaciga dela pri svojih drevesih ne opravlja, marveč s pipo v ustih in roke v hlačah okoli dreves hodi, požrešne gostí ogleduje in — kolne.

Vsak naj storí, kar njemu gré, sicer bo priden gospodar svoje drevesa trebil in trebil, pa vunder ne bo gosenc ne konca ne kraja, kér se bojo preselovale iz sosedoviga verta neprenehama v njegoviga.

Dokler so gosence v celih gručah skupej, jih je lahkó pokončati; to pa ne bo dolgo terpelo več, ampak večidel so se že razlezle po drevji in njih pokončanje je že bolj sitno in zamudno.

Priden gospodar naj tedej

1) dan na dan pazljivo vse svoje sadno drevje pregleduje, ali če vsiga sam pregledati ne more, naj izročí to delo svojim pridnim otrokam ali pa skerbnimu hlapcu, ki ima dobre očí, de tudi na visokim drevji v zavitim perji, po mladikah in po deblu gosenčno zalego zapazi. S kratkovideži ali slabovideži mu ne bo nič pomagano. Otroci imajo dobre očí, so tedej za pregledovanje dreves prav pripravni in se po tem takim že od mladih nog teh potrebnih kmetijskih opravil vadijo. Kar koli je bilo na drevesu gosenc zapazenih, naj se

2) pokončájo. To se pa takóle storí: Če se gosence še niso po drevji razlezle in so še po vejah v kepah skupej, odreži vejo in zalego do dobriga, poceptaj ali pa na ognji sožgi. Na visocim cvetečim drevji se veje ne morejo z rokami doseči; za take drevesa naj si kmetovavec priveže vertne škarje na konec dolziga kola takó, de je ena škarnica terdó na kol privezana, na drugo naj se pa vervica (štrik) priveže, ktera je s kolam enako dolga in škarnici zapira in odpira. S pomočjo takó napravljenih škarjic se lahko vejce z gosenčno zalego odščipnejo. — Če so se pa gosence že po drevji razlezle, vsak večer pozno in zjutraj zgodej, ali pa v deževnim merzlotnim vremenu potresi veje, de bodo gosence odpadle; okoli drevja pa kakšin pèrt pogerni, de jih vjameš in pomoriš.

Tudi kebrov bo, kakor se kaže, letas dovelj. Vsakimu — pravijo gosp. Pirc — je znano, koliko škode kebri s pokončanjem cvetja in mladih peresec drevji storé in de v hudim kebrovim leti hrast, kostanj, oreh in druge drevesa blizo do Kresa gôle ostanejo. Berž ko so kebri spomladi sparjeni, in rodovitni storjeni, kmalo v zemljo zlezejo in veliko zalege storé, iz ktere po sončni toploti oživljeni červiči pridejo, in se po zemlji na vse kraje razlezejo. Ti beli červi, ki jih vsak pozná, tri leta v zemlji živé, predenj se v leteče kebre spreminijo, in grozno veliko škode storijo, kér spodjedajo ne le žita in drugih zeliš, ampak tudi oglodajo in spodjedó cele korenine mladim drevescam, de se morajo posušiti. Zatorej je dobro, de se leteči kebri, berž ko se prikažejo, kar koli je moč pokončajo. Skerbno jih tedej vselej zjutrej zgodej, dokler so okorni, z drevja tresi in v posode pobiraj. Potem jih popari ali v vodi vtopi, in cvetlice z njimi pognoji, ali pa strohljene okoli mladih drevesc potresi, in čuda lepó bodo rastle.“ — Prav koristno je tudi, če se mertvi kebri s perstjo in apnam zmešajo in za gnoj porabijo. — Kebre racam in kokošim zobati dajati, se je po novih skušnjah škodljivo skazalo.

Gospod Dr. Orel so že v letu 1843 v 9. listu Novic oznanili, de se zamore iz kebrov tudi dobra mast za kola mazati napraviti, takole: Vzemi 2 velika lonca; večiga do verha zakôpaj v tla, manjšiga pa napolni s kebri; ga pokrí s takó gosto drateno mrežico, de kebri skozi ne padajo, in ga povezni verh prazniga, ki je v tleh zakopán. Potem se napravi oginj okoli lonca, ki je s kebri napolnjen; oginj jih umorí in jim mast v spodnji lonec zleče. — Gospod Šmid pravijo, de se po tem takim iz 12 bokalov kebrov dobí 3 bokale kolomazíla.

Tako ravnanje ni terpinčenje žival imenovati, ampak je potrebno delo, škodljivih merčesov se z dobičkam znebiti.

Kmetovavci! na noge tedej, de vam ne bojo škodljivi merčesi sadja in dreves pokončali. Pomočke véste, gotovi so in le vašim rokam, vaši pridnosti izročeni. Tode — še enkrat jo rečemo: gorjé tistimu, ki ima zanikerniga soseda, ki

na svojim vertu zatiranje gosenc v nemar puša. Ravno to veljá tudi od kebrov, ktere zamorejo le cele soseske nekoliko vžugati. Dr. Bleiweis.

Nekaj kemije (ločbe) kmetovavcam.

(Nadalje.)

§. 17. Mnogoverstni drugi gázi.

Klór, obstojni del kuhinske solí in mnozih drugih reči, se tudi ne da v čistim stanu drugači pokazati, kot v podobi belkastorumenkljastiga in skozividljiviga gáza, v kterim, desiravno mnoge reči kot v kislogázu goré, vender dihati ni mogoče. Tak gáz pokončá berž vse rastljinske farbe, torej se da platno in papir z njim prav na hitrama vbeliti; če se pa tako belenje s posebno skerbjo ne ravná, razjé klorogáz tudi platno in papir, de sta malo časa terpeča. Zavolj razjedljivosti tega gáza je táko hitro vbelenje pri skerbnih nemških gospodinjah ob vso vero prišlo. — V stanicah, kjer ljudjé na kužnih boleznih ležé, razjé in pokončá klorogáz, ko se ga kaj naredí, vse iz bolnika spuhtene in v zraku stanice plavajoče kužne drobtince, po kterih bi zamogla bolezin zdrave nalezti. Prav bi bilo v tacih okoljšinah si ga kaj v lekarii kupiti, in z njim po zaprošenim uku *) ravnati.

Najdejo se okoli po svetu mnoge močno žepléne dežele, v kterih žepleno rudo kopájo, in iz nje v razbeljenih pečéh žêplo cedijo; žêplo je tudi večkrat zedinjeno z mnogimi rudi, je obstojni del, pa v majhni primeri vsih žival in rastljin, samó se v gáz ne spremení. S kislicam zedinjeno da žêplenokisligáz, kteri pa ni obstoječ, zakaj berž vode iz zraka na se potegne, in se povodí; tacimu pravijo: žeplenokislôba ali hudičevo olje; to je neka na očí vôdi podobna, močno razjedljiva in strupena réč.

Žêplo se zedini z vodencam v bolj stanoviten, in takó imenovani žeplovodenigáz. Taki gáz se naredí tudi v želodcu in čevah, in gre kot veter iz človeka in mnoge živali; kér je lohák, pride precej do nosa. Kar nam koli pri kakim gnjijenji smerdí, je tudi žeplenovodenigáz, ki se pri gnjijenji odločva. Takó tudi v žeplenih toplicah raztopljen gáz iz njih puhtí, in deleč okoli smerdí. Pri tacih toplicah se tudi ta gáz, kadar na dan pride, razkrojuje, vodenc zedinovaje se s kislogázam zraka, postaja voda, žêplo pa pada na dnò, in nareja žepleno blato, v kterim se marsikteri kópljejo, od svojih bolezin ozdraviti se.

Fósfor je močno vnemljiva reč; če ga z terščico ali nožičem podergneš ali pogladiš, ti to pričo zagorí; če v tàmi kaj z njim na zid zapišeš, se ti bo svetilo, de boš lahko bral. S kislicam zedinjen da fósforokislôbo, z vodencam pa fósforovodeni gáz. Ta gáz je nar vnemljivši od vsih znanih reči na svetu. Ko bi fósforovodeni gáz v mehurčikih skozi vodo spušal, bo slednji mehurčik, kadar na verh vode v zrak pride, sam od sebe razpočijoč se vnel, in kot belkast dim se vzdignil.

*) Kupi v ta namen v likarii (apoteki) kake 2 lota kloroviga apna (Klorkalk) in ga dêni v primerjeno persteno skledico, postavi jo v stanico, po malim vode na-nj polivaj in ga večkrat s teršico pomešaj, de bo gáz iz njega po stanici puhtil. — Enak pomoček se zamore tudi takóle napraviti: Vzemi v enako skledico 4 dele (postavim 1 lot) v štupo stolčene domače solí in vlij na-njo polagama 5 delov (postavim 5 kvintelcov) močniga hudičeviga olja. Tudi to zmes večkrat pomešaj, in očistil boš sprideni zrak svojiga staniša, v kterim je kak človek na kužni bolezni umerl.

Vredništvo.

Vse znane kostí so nasitene z fósforokislôbo; kjer tedaj veliko zakopanih ljudí ali živine trohní, ali v kakim močirji mnoge reči gnjijejo, se nareja in odločva fósforovodeni gáz; kér je lahek, gré kviško, in v zraku sam od sebe zagorí. To so tiste ponočne lučice — čez dan se ne vidijo zavolj solnčne svitlôbe — ktere so že marsikteriga popotnika zapeljale, de ni ljudí ali hiš našel, kjer jih je po tacih lučicah iskal, in zavoljo kterih so ljudjé v nekdajnosti veliko praznih vér imeli. Tudi morje, kjer je bolj plitvo, in kjer več reči v njem sognjije, je močno fósforasto; če se po noči z veslam ob-nj vdari, se močno zasvetlí.

Vogelc se zedini z vodencam v vogelnovodeni gáz; tak rad gorí, in nareja se v vodi, če kaj v nji gnjije. V velikih močvirjih se ga poletu preveč nareja, de so okolni kraji zlo nezdravi, kakor pri Mantovi. Ob potópih je na tavžente gojzdov in palúdov ali bičja z zemljo globoko zakritih bilo, ki so se v kamnitno voglje spremenili. Iz taciga voglja se odločva v globočinah vogelnovodeni gáz, in pride po luknjah na dan; ko bi ga pri taki luknji zažgal, bi zmirej naprej gorel, dokler bi ga ne zmanjkalo. Najdejo se tudi v globočinah zemlje cele, po več milj dolge in široke in po več sto čevljev globoke lege kamnate solí; iz take solí zamore v posebnih okoljšinah veliko čistiga vodenogáza odločvati se, in ko bi ga, kjer na dan zvira, zažgal, bi neprenehljivo gorel.

(Dalje sledí.)

Še nekaj od mizarskiga in tesarskiga lesá.

(Nadalje.)

Pravi čas les posekovati.

Veliko je ležeče na pravim času za posekovanje lesá, še več pa na pripravljanji pred in po posekovanji. Ljudjé večidel mislijo, de bi bilo nar bolje ob zimskim času les poderati; — to je kriva misel.

Veči del tesarjev, pa tudi nekteri borštnarji zimski čas za posekovanje zató nar bolj obrajtajo, kér po zmoti mislijo, de vsa sočnost dreves pozimi iz debla v korenine potegne; nekteri od natore lesá clo nič ne vedó in brez prave vednosti po stopinjah svojih staršev stopajo, ki se tudi niso nikdar pečali, take reči na tanjko zvediti.

Če tedej kdo temu ali unimu resnico pové, se mu mladost posmehuje, stari pa, ki se svoje nerodne terme svojoglavno derzé, take poduke po svoji slaboumnosti zaničujejo in ga novovedeža očitujejo.

De sočnost dreves pozimi iz debla v korenine ne potegne, se skazuje že iz tega, postavim: če drevó pozimi posekaš, in ga hočeš ogoliti, kaj ne de ti golenje ne gré od rok? zató ne, ker se je sočnost drevesa že vmirila in zgostíla, ali kér sok spí. Podereš pa drevó še le spomladi, to je o tistim času, kadar sok po gorkoti zopet oživí, ga boš lahko ogolil. Natora sama nam kaže, de bi bilo nar bolj ob času sočnosti *) les posekovati, kér je spričano, de se les v sočnosti nar ložeje obdelovati in za prid pripravljati da.

*) Gosp. L. Trautmann nekdajni c. k. učenik kmetijstva na Dunaji poterdi kar sim ravno svetoval, rekoč: „Zu welcher Zeit die Schlaghölzer gehauen werder sollen, ist eine der wichtigsten Fragen, über welche aber die Meinungen verschieden sind. In den ältern Zeiten war man meistens für den Herbst- und Winterhieb; die neuern Forstverständigen erklären sich aber fast durchgängig für den Safthieb im Frühjahre, wenn die Knospen schon anschwellen“. 2. Band. 2. Aufl. S. 305.

Te resnice se lahko vsak, kdor les posekuje, dostojno prepriča, naj le za skušnjo poséka drevó v zimskim času, in naj ga pustí čez poletje neomajeniga (v zimskim času se les lupiti ne da), najdel bo drugo pomlad polno červojedine za lupam, tudi deblo že močno navertano. Takó se najde červovina na sušicah, to je, na drevji, ki se ga sušna bolezin na stebli prijemlje. Ravno taka se zgodí tudi tistimu, drevju, kteriga si na spomlad na stebli omajil, in drugo pomlad še le posekal; le poskusi, najdel boš na takim omajenim in še le drugo pomlad podertim drevji dovelj červa, ki se po neomajenih vejah in po verhu pod lupam zaleže in tudi omajeno deblo načnè.

Te skušnje poterdijo dostojno, kakó potrebno de je, vsako drevje, kteriga les ima suh in lohak v delo priti, skerbno skozi in skozi lupa očistiti.

(Dalje sledí.)

Nova cérkev in nova šola v Šentjanžu.

(Konec.)

Velikrat so mi gosp. fajmošter in drugi ljudjé pravili, de so Šentjanci s takó gorečnostjo delali, de si je človek mislil, de so tisti kristjani od smerti vstali, ki so nékdaj toliko gorá naše domovine s cérkvami olépšali.

Še moram povédati, de so za oltar Matere Božje pobožne Šentjanške matere denarje zložile. Anton Arman iz Čéšnjic, pervi ključar, je poldrugo léto brez plače véčidel per cerkvi delal. Lépo lampo je omislil Andrej Zupan iz Čéšnjic. Andrej Flejs, po domače Trebljan iz Dvora, je kupil véliki svečnik, Pankraci Pečnik iz Ovséniga, drugi ključar pa dva majhna. Fantje so napravili lépo ogrinjalo (velum), dekléta nekaj mašne obléke, dva fanta pa nove mašne bukve. Rihtarji in njih pomagači so pridno denarje pobirali in na délo napovédovali. Vsi kmetje so se možko obnašali, in vse sklade do zadnjiga vinarja odrajtali. De z eno besédo rečem: gotovo ga ni odrašeniga človéka v fari, któri bi bil takó siromaški, de bi ne bil z denarji in z rokami k cérkvi kaj perpomogel.

Pa še komaj je bila cérkev v štirih létih po véćim obdélana, so se že gosp. fajmošter, prepričani, de je kmetiškim potrébam permérjena šola v fari za cérkevjo naj potrebniši réč, s farmani pogovarjali, kakó de bi se dala šola vpeljati. In 1841. léta so jo farmani z ravno tako gorečnostjo, kakor pred cérkev, čisto iz svoje močí postavili. Rokodélci so zaslužili per šoli čez 1000 gold., drugo so pa vse farmani dali in storili.

Šola ima dosti prostora za 60 — 70 šolarjev, učitelj (šomašter) ima pa dvé čédni stanici. Učitelju, kteri jim tudi orgla, in cérkovniku dajejo v biro. Bira sicer ni vganjena, pa vender znêse, če jim je učitelj le kolikaj po volji, z vsim vkùp, kar ga tudi od štole doletí, dobre mére 200 gold. Šolski denar ni vpeljan, kér stara skušnja učí, de otrokam šolo zapéra. —

Četerto léto je žé, kar se je v Šentjanžu šola začéla. Vsako léto, eno k drugimu, jih hodi v šolo ob délavnikih po 45, ob nedeljah in praznikíh pa po 50 otrók obojiga spola.

Nedéljska šola je za vsako faro prav koristna. Va-njo pridejo otroci, ki ob délovnikih zavoljo téga nemorejo v šolo hoditi, kér imajo predeleč, in tisti že nekoliko odrašeni, któri po kaki nerodnosti niso v pravim času ob délavnikih v šolo hodili.

Šentjanški otroci so za uk prebrisane glave. V šoli so pa prav tihi, pazni in vbogljivi.

Desiravno so morebiti po okoljnih farah bolji šole, kakor je Šentjanška, mi vender Šentjanška zavoljo treh rečí posebno dopade: 1) de se otroci posebno v domačim jeziku podučavajo; 2) de starši tudi deklice v šolo pošiljajo; nekteri kmétje nočejo razumeti, de je deklicam tudi šolskiga nauka potréba; 3) de otroci ne hodijo razstergani v šolo, kakor se semtertje vidi, ampak praznično oblečeni; kar tudi šolo nekako bolj praznično storí ter otroke k pazljivosti vnema.

Ko so pa Šentjanci 1842 šolo zgotovili, niso še jenjali od déla; temuč so v pretečenih tréh létih še pokopališe z zidam rézaniga kamnja obzidali, novo turnsko uro napravili, skorej vse podružniške cérkve nekoliko olepšali, in za naméček per novim zidanim mostu, na dvé kervíni, ki ga je komisija lani čez Ilinco délala, vso tlako brez besédovanja storili. Kér so Šentjanci že toliko storili, smémo upati, de njih goréčnost ne bo pred jenjala, kakor takrat, kadar bo vse storjeno, kar še manjka; de se jim ne bo treba ptujcov sramovati, ki se bojo čez kaj časa po veliki césti skoz Šentjanž k železni césti vozili.

Rés je, veliko so Šentjanci terpéli, predenj je bilo vse to storjeno, zdaj jih pa tudi močno veselí délo njih rók. Marsikteriga sim slišal takóle govoriti: „rés velikrat je bilo tréba v mošnjo séči, predenj je bilo vse storjeno; pa hvala Bogú, vse smo že davno pozabili. Kar smo v denarjih dali, je nam ljubi Bog vse nékako z dobrimi létnami povernil. Nič siromaški nismo, desiravno je bilo veliko skladov. Kar smo kmetje dali, so pa večidél domači rokodélci zaslužili. Zdaj smo pa vsi veséli lépe cérkve, nove šole in drugih novih rečí. Še clo tisti so zdaj zadovoljni, ki so včasi kaj godernjali, kér so se za mošnjo bali“.

Če človek premisli, de je k vsem tém rečém treba bilo veliko tavžentov in veliko žuljev, in de so vse drugo farmani čisto iz svoje močí napravili, zunaj téga, kar so jim k cérkvi patron in gosposke perpomogle; mora spoznati, de so Šentjanci z déli pokazali, de so za božjo čast in srečo svojih otrok vnéti farmani in svojim gosposkam pokorni kristjani. Dali so pa tudi lép izgled drugim zapušenim faram, de céla fara, če tudi ni velika, z združeno močjo pod skerbjo modriga in goréčiga vodnika — veliko premore.

L. Sevčan.

Urno, kaj je noviga?

(Železno cesto od Gradca do Celja) bojo bojè odperli za blagó 18. Velkitravna, za ljudí pa 1. Rožnicveta tega leta.

Popravik.

V 15. in 16. listu v sostavku „Kaj je z drevjem ravnati“ namest jevševje bêri jelje.

Današnjimu listu je perdjana 8. doklada — in pa oznanilo in povabilo Teržaške asekurancije poljá, vertov in nogradov proti škodi toče.

Žitni kup.	V Ljubljani 25. Malitravna.		V Krajnju 20. Malitravna.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	59	2	5
1 » » banaške	2	10	2	14
1 » Turšice	1	10	1	15
1 » Soršice	—	—	1	37
1 » Rèži	1	32	1	39
1 » Ječmena	1	21	1	20
1 » Prosa	1	8	1	15
1 » Ajde	1	4	1	6
1 » Ovsa	—	51	—	54

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*